

UNA MÉS, AMB SUPER- XERIA INCLOSA

MIQUEL DESCLOT

La història dels menyspreus i els mals tractes que ha rebut i que rep la traducció literària és tan llarga i tan depriment, i els que poc o molt ens hi dediquem en tenim tanta experiència de primera mà, que fa molta mandra repetir-la capítol per capítol. Però alhora és tan variada i pintoresca que de tant en tant s'hi pot afegir alguna nota a peu de pàgina per aportar-hi alguna novetat amb coloraines insòlites.

Fa uns quants mesos, em va escriure un conegut cantautor, de qui ja no recordo el nom, per anunciar-me tot cofoi que havia posat música a la meua versió de la famosa balada de Goethe «El rei dels verns». El poema s'havia publicat l'any 2000 en

una antologia de poesies de Goethe, traduïdes per diversos autors catalans, que jo mateix vaig preparar per a l'editorial Proa. I més tard el vaig tornar a publicar dins el llibre *De tots els vents*, l'any 2004, a l'editorial Angle. (I, de fet, encara es pot trobar més fàcilment, penjat a la xarxa des de fa pocs anys, a la pàgina web de la revista Visat del PEN Català: <http://www.visat.cat/literatura-universal-catala/cat/fragments/187/130/0/28/alemany/johann-wolfgang-von-goethe.html>). Un col·lega del nostre gremi havia donat a conèixer la meua versió de la balada al cantant, fent-li notar que en podia extreure una bona cançó. I el xicot, efectivament, s'hi va engrescar i així mateix ho va fer. Vet aquí, doncs, que un dia el cantautor en qüestió se'm va presentar a casa, armat amb la guitarra, i em va cantar la balada que havia compost sobre aquells meus versos que tant li havien agradat, i em va assegurar que n'estava molt satisfet. Un cop acabat el breu recital, i comentada la jugada, vam acordar que registraríem la cançó a la SGAE, en les condicions en què se sol fer, és a dir amb un repartiment de drets a parts iguals (és el que hem fet sempre amb músics tan diversos com Jordi Fàbregas, Antoni Ros Marbà, Josep Vila i Cassanyes, Albert Guinovart, Jordi Domènech, Marcel Caselles, Josep M. Pladevall o Bernat Vivancos, per dir-ne alguns). El noi va tornar a enfundar la guitarra i se'n va anar aparentment tan content.

L'endemà, però, vaig rebre per correu electrònic una nota seva dient allò que no s'havia atrevit a dir-me cara a cara, a casa meua; és a dir, que en realitat no estava d'acord en aquelles condicions, perquè al capdavant el meu text «només» era una traducció i per tant trobava que ell havia de cobrar més drets que no pas jo. Si en aquell moment em punxen, no em treuen sang! Tot i la meua cansada reticència a haver d'explicar una vegada més que una traducció literària és justament una obra literària, encara vaig tenir la santíssima paciència d'argumentar-l'hi, sempre per correu electrònic. Però el xicot estava tan segur de la seva raó superior que no hi van valdre més consideracions. Tanmateix, jo no vaig voler cedir davant aquella inesperada actitud de supèrbia (i potser de cobdícia, tot i que era evident que no estàvem parlant de cap gran negoci), i li vaig manifestar la meua sorpresa per la seva incomprensió d'un acte creatiu com el de traduir una poesia que finalment havia resultat susceptible de tenir vida pròpia en català i d'esdevenir una cançó catalana. La seva resposta va arribar al cap de poc, seca i contundent: com que jo no volia cedir en les meues pretensions, ell no inclouria aquella cançó al disc que estava preparant. La meua resposta encara va ser més esgarriada: «Tu mateix». I així em vaig pensar que s'havia acabat la cosa.

Però no. Jo no sabia amb qui me les havia, encara. La història no s'havia acabat, ni de bon tros. No fa pas gaire, el xicot va presentar

la cançó en un programa de TV3, i encara en un acte al Liceu, i fins i tot ja es pot trobar a l'Internet. Però, vejats miracle, la música és efectivament la mateixa que em va cantar a casa, però ara les paraules ja no són aquelles que l'hi havien inspirat. El noi, sembla que amb l'ajuda d'algú que es devia avenir a renunciar als seus drets, s'havia entretingut a canviar les paraules, sobre la mateixa mètrica i els mateixos accents que li havia fornit la meua versió, per tal de poder dir que era una versió seva de Goethe... i sobretot poder-ne cobrar el 100% dels drets!

No hi calen comentaris, oi?

És clar que tothom té dret a fer una nova versió d'un poema de Goethe, només faltaria! Però també és clar que els altres tenim dret a saber com s'ha fet i per quins motius. A cadascú el que és seu.

P. S. No cal dir que guardo tots els correus electrònics entorn de la feta, a disposició d'aquells que no aconseguixin sotmetre la seva incredulitat.